

УДК 911.3.

Т.Ю. ЛУЖАНСЬКА
кандидат географічних наук, доцент,
декан факультету туризму та готельно-ресторанного бізнесу,
М.В. ДІМТРИЧАК
студент,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачєво

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Україна має значний природний рекреаційно-туристичний потенціал, який здатний задовольнити різноманітні потреби туристів. Це, насамперед, сукупність фізико-географічних умов та об'єктів території: геолого-геоморфологічних, кліматичних, гідрологічних, земельних, мінерально-сировинних, ландшафтних. Проте сучасні тенденції управління туристичною діяльністю і жорстка конкуренція на ринку туристичних послуг вимагають широкого застосування стратегічного планування при обґрунтуванні розвитку туристичної галузі у тому чи іншому регіоні, створення сприятливого організаційно-правового та економічного середовища, забезпечення соціально-економічних інтересів і екологічної безпеки регіонів.

Оцінка складових елементів рекреаційно-туристичного потенціалу та дослідження його властивостей як системи є надзвичайно актуальним, тому що дозволяє: по-перше, більш повно виявити елементи, що входять до складу сукупного туристично-рекреаційного потенціалу регіону; по-друге, більш точно розрахувати його величину; по-третє, дослідити можливості інтеграції елементів, що входять до складу рекреаційно-туристичного потенціалу регіону.

Бейдик О.О. під керівництвом проф. Я.Б. Олійника здійснив інтегральну оцінку природних та антропогенних ресурсів України і побудував на цій основі ресурсно-рекреаційний рейтинг різних регіонів України. Аналіз і оцінка рекреаційно-туристичних ресурсів дозволяє встановити рівень забезпеченості ними регіонів України та їх ресурсно-туристичні домінанти. За комплексною оцінкою можуть бути виділені три таких рівня: ресурсонадлишковий, ресурсозбалансований і ресурсодефіцитний регіони [1]. В Україні значну частину **природного потенціалу** складають: рекреаційні ландшафти (лісові, приморські, гірські), оздоровчі ресурси (мінеральні води та лікувальні грязі), природно-заповідні об'єкти (національні природні та регіональні ландшафтні парки, біосферні заповідники, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва тощо), території історико-культурного призначення. У країні налічується понад 63 тис. річок, понад 8 тис. озер і лиманів, понад 28 тис. ставків. Усі гідрологічні об'єкти мають високий ступінь привабливості та інші цінні властивості для організації рекреації і туризму [2].

Згідно з оцінкою ландшафтних ресурсів, потенційний фонд природоохоронних, оздоровчих та рекреаційних територій становить 12,1 млн. га, тобто 20 % площі території України. Одноразова місткість ландшафтів України, враховуючи допустимі природоохоронні норми, становить понад 40 млн. чоловік. Природні ландшафти України в цілому характеризуються високим рівнем естетичної цінності, що задовольняють потреби туристів. На державному рівні передбачено збільшення лісистості країни, як важливого показника рекреаційно-туристичної експлуатації лісів до 16,1%. Найбільшу питому вагу територій та об'єктів природно-заповідного фонду мають: від 8 до 13 % - Тернопільська, Херсонська, Закарпатська, Івано-Франківська, Хмельницька області; 5-7 % - Сумська, Рівненська, Чернівецька області; 3-5 % - Чернігівська, Львівська області; до 3 % - Миколаївська, Полтавська області; до 2 % - Волинська, Житомирська, Запорізька, Одеська, Черкаська області; до 1% - Вінницька, Дніпропетровська, Київська, Кіровоградська, Харківська області [3].

Практично у всіх областях України виявлено мінеральні лікувальні води різного складу. Найбільша кількість джерел мінеральних вод зосереджена в західній частині України, зокрема в Закарпатській області. Багато джерел в Дніпропетровській, Полтавській, Рівненській областях. Є вони також в Івано-франківській, Харківській, Житомирській, Вінницькій, Хмельницькій,

Київській, Черкаській, Запорізькій областях. Окремі джерела стали основою формування таких відомих курортів як Хмільник, Трускавець, Моршин, Немирів [2].

Не менш важливе місце у розвитку рекреації в Україні займає друга група рекреаційних ресурсів: **історико-культурні**, які включають культурні об'єкти, пам'ятки історії, архітектури, археології, етнографічні особливості території, які є важливим засобом задоволення потреб пізнавально-культурної рекреації. Загальна кількість архітектурно-історичних пам'яток в Україні становить 48 690 об'єктів. Їх цінність та чисельність (насичення, щільність) у межах областей істотно різняться. Найбільше архітектурно-історичних пам'яток, що охороняються державою і церквою, у Львівській (3934), Київській (2886) та Чернігівській (2859) областях. Третя група рекреаційних ресурсів - **соціально-економічні**, яка представлена сучасними здобутками світового рівня в промисловості, сільському господарстві, будівництві, медицині, спорті, науці та культурі, тобто вони охоплюють матеріально-технічну базу, що забезпечує виробництво, продаж і надання рекреаційних послуг, транспортну інфраструктуру, трудові ресурси [3].

Кожен з регіонів України має свою специфіку, свою неповторність - природно-ландшафтну, біосоціальну цінність, етнокультурну, архітектурно-історичну та інші. Виступаючи як оригінальні територіальні структури, що мають на національному туристичному ринку лише їм притаманну «торгово-рекреаційну марку» (регіональний бренд), регіони України характеризуються як нерівномірністю розвитку ресурсної бази, так і різними показниками функціонування сфери туризму.

Нині існують деякі негативні фактори, які впливають на перспективу комплексного розвитку рекреаційно-туристичного потенціалу туристичної галузі:

- слабка комунікаційна доступність перспективних для освоєння територій в рекреаційно-туристичних цілях (логістична система);
- здебільшого невідповідність рівня комфортності та організаційно-економічного механізму функціонування рекреаційної інфраструктури міжнародним нормам та стандартам;
- відсутність нормативно-законодавчого забезпечення розвитку сільського (зеленого) туризму;
- територіальна диференціація у господарському використанні рекреаційно-туристичного потенціалу;
- поширення пандемії коронавірусної інфекції в регіонах України.

Таким чином, кожен регіон України на основі аналізу туристичних ресурсів формує рекреаційно-туристичний потенціал, релевантний можливостям суб'єктів туристичної діяльності використовувати наявні ресурси.

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2001. - 395с. 2. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України. Навчальний посібник. - К.: Альтерпрес, 2007. - 369 с. 3. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму [Текст]: Навч. посіб./ І.В.Смаль. - Ніжин: В-во НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004. - 264 с.

УДК 911.3

Л.Ю. МАТВІЙЧУК
доктор економічних наук, професор,
М.І. ЛЕПКИЙ
кандидат географічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет,
м. Луцьк

РОЛЬ ТУРИСТИЧНОГО СПОЖИВАННЯ У ДОСЛІДЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ

Національний ринок туристичних послуг формується та функціонує згідно закономірностей комплексно-пропорційного, економічно ефективного розміщення

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>